

Ο ΘΗΣΕΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάποτε ο Ηρακλής πέρασε απ' την Τροιζήνα της Αργολίδας, όπου τον φιλοξένησε στο παλάτι του ο βασιλιάς Πιθθέας. Όταν κάθισαν να φάνε, ο Ηρακλής έβγαλε τη λεοντή και την άφησε χάμω. Μια παρέα παιδιών βλέποντας τη λεοντή τρόμαξαν και το έβαλαν στα πόδια. Ένα όμως επτάχρονο παιδί, νομίζοντας πως έβλεπε αληθινό λιοντάρι, άρπαξε ένα τσεκούρι κι όρμησε να το σκοτώσει. Ήταν ο Θησέας, ο εγγονός του βασιλιά Πιθθέα. Ένας ακόμη **ήρωας** της ελληνικής μυθολογίας.

Ο Θησέας

Έργο του γλύπτη
Γιώργου Βιτάλη

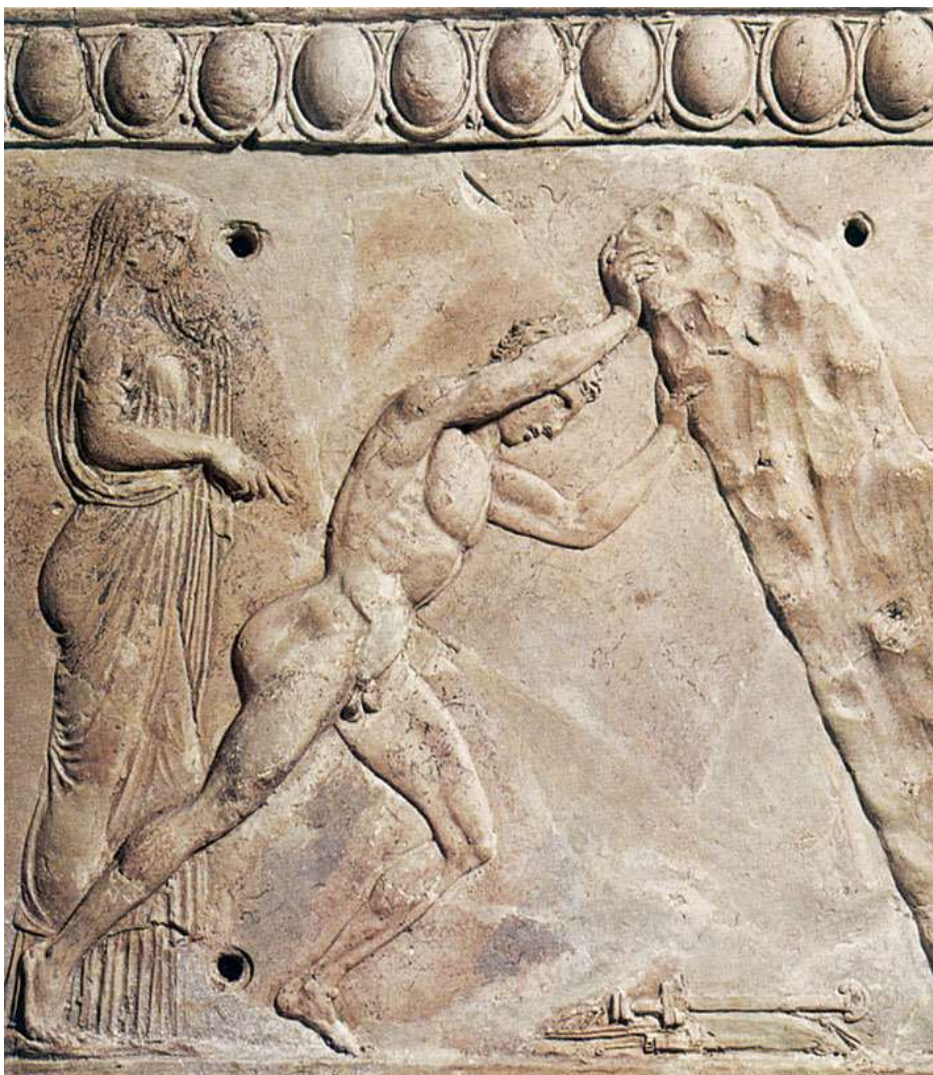
1. Θησέας, το βασιλόπουλο της Τροιζήνας

Ο βασιλιάς της Αθήνας, **ο Αιγέας**, γυρνώντας κάποτε από το μαντείο των Δελφών, πέρασε από την Τροιζήνα. Εκεί γνώρισε την Αίθρα, την κόρη του βασιλιά Πιθέα. Από αυτούς τους δυο γεννήθηκε **ο Θησέας**. Ενώ η Αίθρα ήταν ακόμη έγκυος, ο Αιγέας χρειάστηκε να γυρίσει στην Αθήνα. Πριν φύγει, έκρυψε **το σπαθί** και τα χρυσά **σανδάλια** του κάτω από έναν βράχο, δίπλα στον ναό του Δία και της είπε: «Αν το παιδί που θα γεννήσεις είναι αγόρι, όταν θα μεγαλώσει και θα μπορέσει να σηκώσει τον βράχο, να πάρει το σπαθί και τα σανδάλια μου και να έρθει στην Αθήνα».

Όταν ο Θησέας μεγάλωσε, η Αίθρα τού έδειξε τον βράχο, εκείνος τον σήκωσε, πήρε τα δώρα του πατέρα του κι έφυγε για την Αθήνα. Δε θέλησε να πάει με καράβι. Προτίμησε τον δρόμο της στεριάς που ήταν γεμάτος κινδύνους.

Ξεπέρασε όλους τους κινδύνους που συνάντησε, **νίκησε πολλούς κακοποιούς, ληστές και άγρια ζώα** που τρομοκρατούσαν και σκότωναν ανθρώπους. Οι άνθρωποι μπορούσαν να ταξιδεύουν πια ελεύθερα.

Έφτασε, τέλος, στην **Αθήνα**, όπου ο Αιγέας, βλέποντας το σπαθί και τα σανδάλια του, τον γνώρισε αμέσως και τον υποδέχτηκε με χαρά και ανακούφιση.

1. Ο Θησέας σηκώνει τον θεόρατο βράχο και βρίσκει το σπαθί και τα σανδάλια του πατέρα του. Πίσω του είναι η μητέρα του, η Αίθρα, που τον κατευθύνει. Αρχαίο ελληνικό ανάγλυφο.

2. Τα κατορθώματα του Θησέα

Πηγαίνοντας από την Τροιζήνα στην Αθήνα, ο Θησέας έκανε πολλά κατορθώματα.

Κοντά στην Επίδαυρο, νίκησε τον ληστή **Περιφήτη**, που σκότωνε τους περαστικούς με ένα σιδερένιο ρόπαλο.

Στον Ισθμό της Κορίνθου σκότωσε τον **Σίνη**, που λύγιζε τις κορυφές δυο πεύκων, έδενε πάνω τους διαβάτες, άφηνε μετά τα πεύκα ελεύθερα κι οι άνθρωποι γίνονταν δυο κομμάτια. Πιο πέρα σκότωσε τη **Φαία**, μια αγριογουρούνα που τρόμαζε τους ανθρώπους της περιοχής. Προχωρώντας έφτασε στις Σκιρωνίδες πέτρες. Εκεί ο **Σκίρωνας**, αφού λήστευε τους περαστικούς, τους ανάγκαζε να του πλένουν τα πόδια. Μόλις όμως εκείνοι έσκυβαν μπροστά του, με μια δυνατή κλωτσιά τους γκρέμιζε απ' τα βράχια κι έπεφταν στη θάλασσα. Εκεί τους έτρωγε μια τεράστια χελώνα. Ο Θησέας τον νίκησε και τον έριξε στη θάλασσα. Το μέρος αυτό σήμερα λέγεται Κακιά Σκάλα.

Μετά σκότωσε τον **Προκρούστη**. Αυτός ξάπλωνε τους περαστικούς πάνω σ' ένα κρεβάτι σιδερένιο. Αν κάποιος ήταν πιο μακρύς, του έκοβε τα πόδια. Αν ήταν πιο κοντός, του τραβούσε τα πόδια ώσπου ξεκολλούσαν. Ο Θησέας τον ξάπλωσε στο σιδερένιο κρεβάτι κι επειδή ήταν πιο μακρύς του έκοψε το κεφάλι.

Πλούταρχος, *Θησέας* 8-12 (διασκευή)

3. Θησέας και Προκρούστης. Από αρχαίο ελληνικό αγγείο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δείχνω στον χάρτη την πορεία του Θησέα από την Τροιζήνα στην Αθήνα.
2. Διαβάζω το κείμενο 2 και απαντώ. Ποια κατορθώματα έκανε ο Θησέας μέχρι να φτάσει στην Αθήνα;

2. Ο Θησέας σκοτώνει τον Μινώταυρο

Μερικά χρόνια πριν φτάσει ο Θησέας στην Αθήνα, οι Αθηναίοι γιόρταζαν για να τιμήσουν την Αθηνά κι έκαναν αγώνες. Στους αγώνες πήρε μέρος κι ο γιος του Μίνωα, του βασιλιά της Κρήτης. Νίκησε σ' όλα τ' αγωνίσματα και γι' αυτό κάποιοι Αθηναίοι από τη ζήλια τους τον σκότωσαν. **Ο Μίνωας** ήρθε με πολλὰ καράβια και πολιορκήσε την Αθήνα. Νίκησε τους Αθηναίους και τους ανάγκασε να του πληρώνουν **φόρο**. Κάθε χρόνο έπρεπε να του στέλνουν **επτά νέες κι επτά νέους** για να τους τρώει ο Μινώταυρος.

Ο Μινώταυρος ήταν ένα τέρας με κεφάλι ταύρου και σώμα ανθρώπινο. Ζούσε κλεισμένος στον **λαβύρινθο**, στο υπόγειο του παλατιού του Μίνωα, που τον είχε φτιάξει ο Αθηναίος **Δαίδαλος**. Είχε τόσους πολλούς διαδρόμους και δωμάτια, που κανένας ποτέ δεν είχε καταφέρει να βγει από εκεί.

Όταν έφτασε ο Θησέας στην Αθήνα, για τρίτη χρονιά οι Αθηναίοι έπρεπε να στείλουν τα παιδιά τους στην Κρήτη και σε όλη την πόλη ακούγονταν θρήνοι και κλάματα. Ο Θησέας αποφάσισε να πάει κι εκείνος μαζί τους για να σκοτώσει τον Μινώταυρο.

Στο λιμάνι του Φαλήρου τούς αποχαιρέτησαν όλοι κλαίγοντας. Έβαλαν στο καράβι μαύρα πανιά κι ο βασιλιάς Αιγέας τους παρακάλεσε, αν γύριζαν ζωντανοί, να βάλουν πανιά άσπρα.

Το καράβι έφτασε στην **Κρήτη**. Εκεί ο Θησέας γνώρισε την κόρη του Μίνωα, την **Αριάδνη**. Θαμπωμένη η νέα από την ομορφιά του Θησέα θέλησε να τον βοηθήσει. Γι' αυτό του έδωσε ένα κουβάρι νήμα, **τον μίτο**, και τον συμβούλεψε να δέσει την άκρη του στην είσοδο του λαβύρινθου και να το ξετυλίγει.

Ο Θησέας μπήκε με θάρρος στον λαβύρινθο κι έψαχνε τον Μινώταυρο, ξετυλίγοντας το κουβάρι. Κάποια στιγμή άκουσε το άγριο μουγκρητό του. Όταν συναντήθηκαν, πάλεψαν σκληρά. Ο Θησέας σκότωσε το φοβερό τέρας με το σπαθί του και βγήκε απ' τον λαβύρινθο μαζεύοντας το νήμα. Στην είσοδο τον υποδέχτηκαν οι νέοι της Αθήνας με δάκρυα χαράς και ανακούφισης.

1. Αρχαίο κρητικό νόμισμα με παράσταση του λαβύρινθου.

2. Ο Θησέας σκοτώνει τον Μινώταυρο.
Από αρχαίο ελληνικό αγγείο.

3. Ο γιος του Ποσειδώνα

Πολλοί λένε πως ο Θησέας δεν ήταν γιος του Αιγέα, αλλά του Ποσειδώνα. Μάλιστα στο πλοίο που πήγαινε τον Θησέα και τα παιδιά των Αθηναίων στην Κρήτη βρισκόταν κι ο Μίνωας, που είχε πάει ο ίδιος να παραλάβει τον βαρύ φόρο της Αθήνας. Εκεί βρισκόταν κι η Περίβοια, η όμορφη κόρη του βασιλιά των Μεγάρων. Ο Μίνωας, θαμπωμένος από την ομορφιά της, θέλησε να τη χαϊδέψει. Η κόρη τρομαγμένη ζήτησε βοήθεια απ' τον Θησέα. Εκείνος θυμωμένος απείλησε τον Μίνωα λέγοντάς του: «Συγκρατήσου βασιλιά, γιατί θα δοκιμάσεις τη δύναμη των χειρών μου. Κι αν είσαι γιος του Δία, εγώ είμαι γιος του Ποσειδώνα». Ο Μίνωας τότε παρακάλεσε τον Δία, τον πατέρα του, κι έριξε αστροπελέκι. Κι αμέσως πέταξε το δαχτυλίδι του στη θάλασσα κι είπε στον Θησέα: «Αν είσαι γιος του Ποσειδώνα, όπως λες, φέρε το δαχτυλίδι». Σαν αστραπή ο Θησέας έπεσε στη θάλασσα. Αμέσως ήρθαν δελφίνια και τον οδήγησαν στο παλάτι του Ποσειδώνα, στον βυθό. Εκεί είδε ο Θησέας τις Νηριίδες κι ανάμεσά τους του Ποσειδώνα τη γυναίκα, την Αμφιτρίτη. Εκείνη του έδωσε το δαχτυλίδι του Μίνωα, του έριξε στους ώμους έναν χιτώνα κατακόκκινο και στα μαλλιά τού έβαλε ολόχρυσο στεφάνι. Κι έτσι ξεπρόβαλε ο ήρωας δίπλα στο καράβι χωρίς να έχει βραχεί.

Βακχυλίδης, *Διθύραμβος 17* (διασκευή)

4. Ο Θησέας χαιρετά τον θνητό πατέρα του, Αιγέα, ενώ η μητέρα του, η Αίθρα, τον χαϊδεύει στο πιγούνι. Ο θεϊκός πατέρας του Θησέα, ο Ποσειδώνας, τους παρακολουθεί. Από αρχαίο ελληνικό αγγείο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πώς κρίνεις την απόφαση του Θησέα να πάει στην Κρήτη;
2. Με ποιο τρόπο η Αριάδνη βοήθησε τον Θησέα; Θα τα κατάφερνε ο Θησέας χωρίς τη βοήθειά της;

3. Ο Θησέας επιστρέφει στην Αθήνα

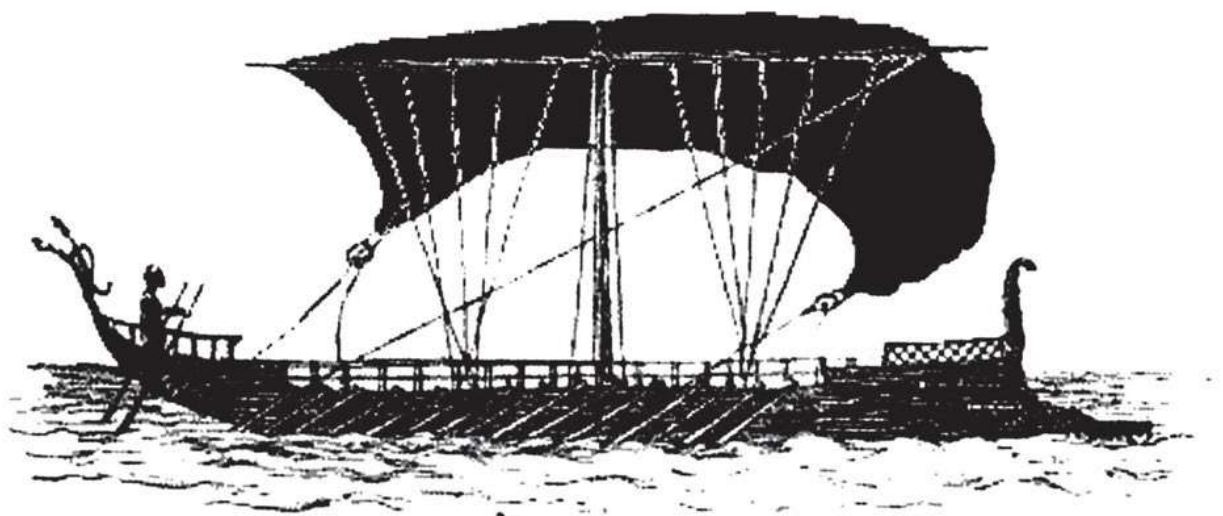
Το ίδιο βράδυ ο Θησέας και οι νέοι της Αθήνας έφυγαν κρυφά με το πλοίο τους από την Κρήτη. Μαζί τους πήραν και την Αριάδνη. Προηγουμένως είχαν φροντίσει να ανοίξουν τρύπες στα καράβια του Μίνωα, για να μην μπορούν να τους ακολουθήσουν.

Ταξίδεψαν χαρούμενοι μέχρι τη **Νάξο**. Εκεί βγήκαν σε μια ακρογιαλιά για να ξεκουραστούν. Τότε όμως πέρασε από κει ο θεός **Διόνυσος**. Είδε την Αριάδνη, θαμπώθηκε από την ομορφιά της και την πήρε, για να την κάνει γυναίκα του. Ο Θησέας στενοχωρήθηκε πολύ για τον χαμό της Αριάδνης. Το πλοίο συνέχισε το ταξίδι του για την Αθήνα, κανείς όμως δε σκέφτηκε ότι έπρεπε ν' αληθιάσουν τα **μαύρα πανιά**.

Εντωμεταξύ, ο Αιγέας από το **Σούνιο** κοίταζε συνέχεια τη θάλασσα, ελπίζοντας κάποια στιγμή να δει το πλοίο να επιστρέφει. Κι όταν μια μέρα φάνηκε το πλοίο στον ορίζοντα με πανιά μαύρα, απ' τη μεγάλη του λύπη έπεσε από τον βράχο στη θάλασσα και πνίγηκε. Η θάλασσα όπου έπεσε ονομάστηκε **Αιγαίο πέλαγος**.

Μετά τον θάνατο του Αιγέα, ο Θησέας έγινε βασιλιάς της Αθήνας και βασίλευσε πολλά χρόνια με σοφία και δικαιοσύνη. Αργότερα παντρεύτηκε τη **Φαίδρα**, την αδερφή της Αριάδνης. Κάποτε όμως ταξίδεψε μακριά. Όταν γύρισε, είχε χάσει τον θρόνο του. Απογοητευμένος αποφάσισε να ζήσει την υπόλοιπη ζωή του στη Σκύρο, όπου είχε πατρικά κτήματα.

Όταν πήγε στη **Σκύρο**, τον υποδέχτηκε ο βασιλιάς Λυκομήδης και του πρότεινε να του δείξει ο ίδιος τα κτήματά του. Ο Θησέας, που τον νόμιζε φίλο του, πήγε μαζί του. Εκείνος όμως τον έσπρωξε σ' έναν γκρεμό και τον σκότωσε. Τον έθαψαν στη Σκύρο. Αργότερα όμως οι Αθηναίοι έφεραν τα οστά του στην Αθήνα.

1. Το πλοίο με τα μαύρα πανιά

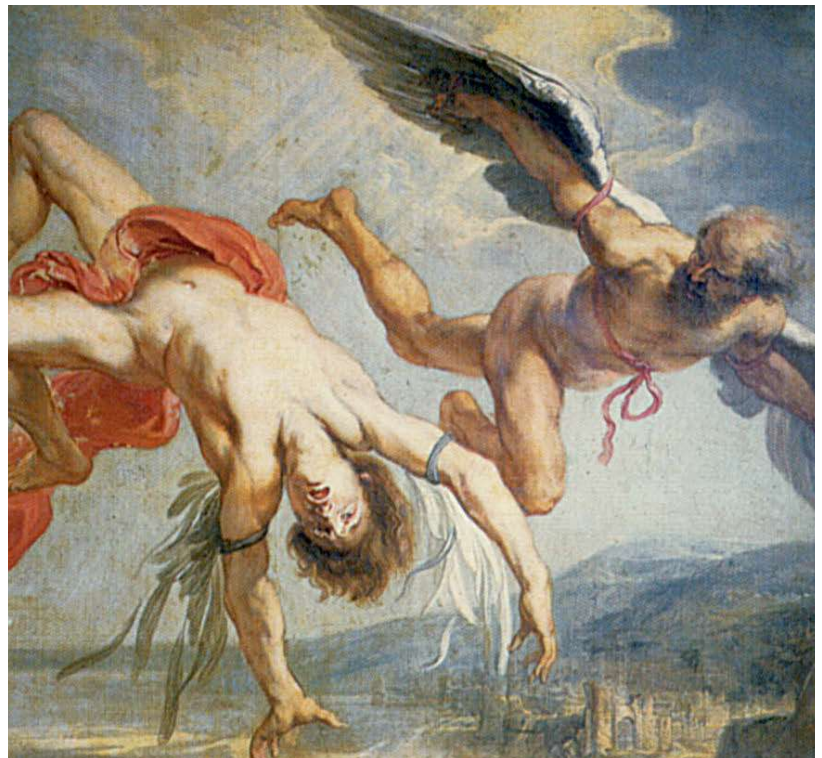
2. Δαίδαλος και Ίκαρος

Στην Κρήτη, στου Μίνωα το παλάτι, είχε καταφύγει κάποτε ο Δαίδαλος από την Αθήνα. Ήταν περίφημος τεχνίτης, εφευρέτης και μηχανικός. Λέγανε μάλιστα πως τον είχε διδάξει η ίδια η Αθηνά.

Ο Δαίδαλος έφτιαξε το περίτεχνο παλάτι του Μίνωα, που όμοιό του δεν υπήρχε στη γη. Ο Μίνωας όμως δεν άφηνε τον Δαίδαλο να φύγει από την Κρήτη, γιατί φοβόταν μήπως έφτιαχνε για κάποιον άλλο βασιλιά καλύτερο παλάτι. Ο Δαίδαλος ήταν απελπισμένος. Κανένα κρητικό καράβι δεν τον έπαιρνε κι εκείνος νοσταλγούσε την Αθήνα, την πατρίδα του. Καθώς όμως ήταν πολυμήχανος, σκέφτηκε ότι ο μόνος τρόπος ήταν να φύγει σαν πουλί. Πήρε λοιπόν πολλά φτερά πουλιών, τα κόλλησε μεταξύ τους με κερί κι έφτιαξε τέσσερα μεγάλα φτερά. Έδεσε τα δυο στους ώμους του και τ' άλλα δυο στους ώμους του Ίκαρου, του γιου του, κι έφυγαν πετώντας απ' την Κρήτη.

Όμως ο Ίκαρος δεν άκουγε τις συμβουλές του πατέρα του κι ανέβαινε πολύ ψηλά στον ουρανό, ώσπου ο ήλιος έλιωσε το κερί των φτερών του. Τα φτερά διαλύθηκαν κι ο Ίκαρος σκοτώθηκε πέφτοντας στα βράχια ενός νησιού. Το νησί λέγεται και σήμερα Ικαρία και το πέλαγος που απλώνεται μπροστά του Ικάριο πέλαγος.

Απολλόδωρος, *Επιτομή 1, 12-15 (διασκευή)*

3. Ο Δαίδαλος και ο Ίκαρος, όπως τους φαντάστηκαν ένας αρχαίος κι ένας νεότερος καλλιτέχνης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Από πού πήρε το όνομά του το Αιγαίο πέλαγος;
2. Διαβάζω το κείμενο 2 και απαντώ. Γιατί ο Μίνωας δεν άφηνε τον Δαίδαλο να φύγει από την Κρήτη; Με ποιο τρόπο έφυγε τελικά;